

Region Skånes pensionärsråd

19 mars 2026

Regionrådet Anna Mannfalk

Screening för äldre

Vaccinatonsprogram

Screening

- Vad kan du utsätta friska invånare för i avsikt att hitta sjuka tidigt?
- Oro
- Patientskador
- Finns det behandling
- Opportunistisk screening

Screening i Skåne

Screening av nyfödda (26 sjukdomar)

Gynekologisk screening (HPV)

Kvinnor 23–70 år erbjuds regelbundet provtagning för att upptäcka HPV, som kan orsaka livmoderhalscancer. I Skåne är det nu vanligt att få ett självtest hemskickat.

Mammografi

Kvinnor i åldern 40–74 år kallas regelbundet till bröstcancerscreening.

Tjock- och ändtarmscancer

Screening med avföringsprov (FIT) erbjuds successivt till personer i åldern 60–74 år.

Aortaaneurysm

Män erbjuds undersökning av stora kroppspulsådern.

Prostatacancer

Organiserad testning med PSA-prov erbjuds män från 50 år.

Mammografiscreening i Skåne

- Mammografiscreening har varit etablerad verksamhet i Region Skåne i flera decennier
- Syftet är att upptäcka bröstcancer i ett tidigt skede
- Den nuvarande övre åldersgränsen för screening är **74 år**, i linje med europeiska riktlinjer. Sverige ligger högst.

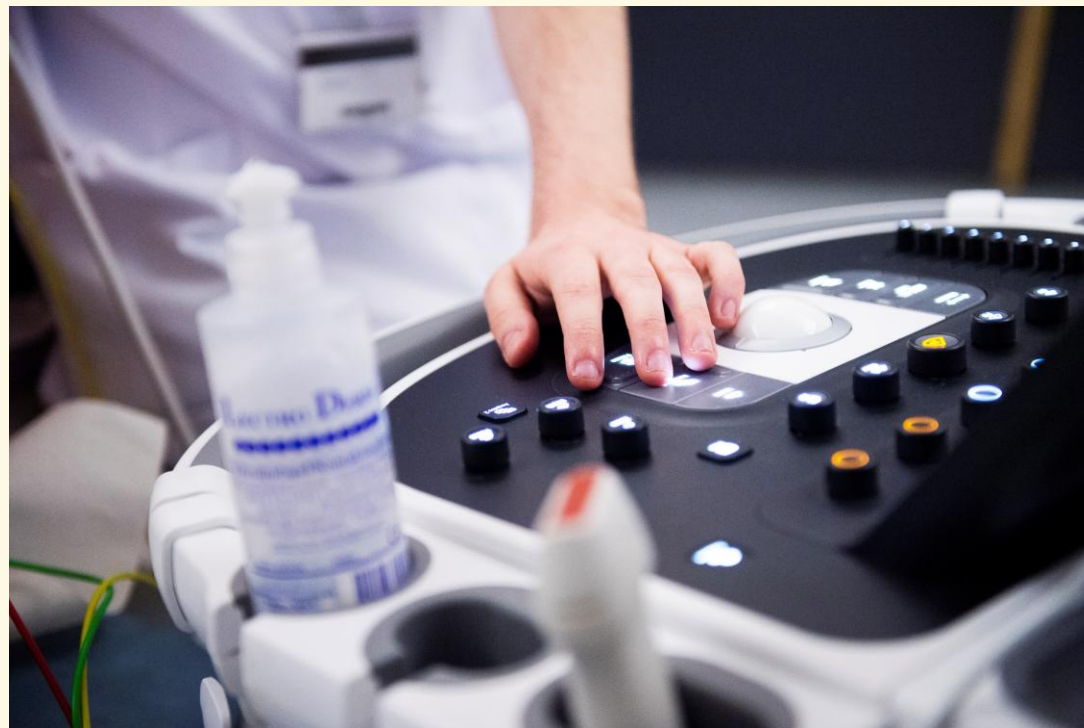
Deltagande i screening i Skåne

Mammografi

Täckningsgrad Varje kvinna mellan 40 och 74 år erbjuds en hälsoundersökning med ett intervall på 18-24 månader. Det är frivilligt och kostnadsfritt. Deltagandet är i genomsnitt cirka 80 procent.. Region Skåne har via avtal med Unilabs screenat 133 008 kvinnor under 2025.

Kunskapsläge

- Vetenskapligt underlag för effekten av screening **efter 74 år är begränsat**
- Samtidigt är **bröstcancer vanligt i högre åldrar**
- Vid symptom ska **utredning alltid ske enligt vårdprogram**, oavsett ålder

Bedömning

- Screening bidrar till **tidig upptäckt av sjukdom**
- Frågan om övre åldersgräns berör **jämlik tillgång till screening**
- Mot denna bakgrund finns skäl att **överväga att ta bort den övre åldersgränsen**
- **Undanträngning?**

Äldrevaccinationer

Nuvarande erbjudande i Skåne

- Kostnadsfri vaccination för äldre erbjuds idag mot:
- influensa
- covid-19
- pneumokocker

Möjligt utökat vaccinationsprogram

- Ett mer strukturerat vaccinationsprogram för äldre skulle kunna omfatta:
- influensa och covid-19
- pneumokocker
- påfyllnadsdos mot **stelkramp och difteri (dTp), kikhosta RS**
- Vaccin mot bältros (**Shingrix**) kan övervägas framöver, men kräver i dagsläget nationell samordning.

Sammanfattande inriktning

- Det finns skäl att **vara positiv till att avskaffa den övre åldersgränsen för mammografiscreening**
- **Ett mer strukturerat vaccinationsprogram för äldre** kan bidra till förbättrat skydd mot infektionssjukdomar
- Eventuellt införande behöver beakta **organisation, resurser och kostnader**

TACK!